

GEZONDHEID LEVENSBEDREIGEND ZIEK DOOR SEPSIS

Dodelijkste aandoening op de IC's bedroevend onbekend

De dodelijkste aandoening op de IC's is bedroevend onbekend. Sepsis eist in Nederland jaarlijks tot 10.000 levens. Een flink deel daarvan is te voorkomen, mits op tijd gesignaleerd, zeggen experts. Angélique Dekker (52) werd zo ziek dat haar familie tot twee keer afscheid van haar nam. „Zodra ik door de deuren van de Eerste Hulp werd gereden, ging ik out.”

Tekst Virginia Groenendijk **Foto** Erna Faust

Jaarlijks zijn er 8.000 tot 10.000 sepsisdoden. Dat is meer dan alle overlijdens jaarlijks door borstkanker, prostaatkanker en verkeersongevallen bij elkaar. Sepsis (in de volksmond bloedvergiftiging genoemd, wat feitelijk niet klopt) is een onregelde afweerreactie van het lichaam op een bacterie, schimmel, parasiet of virus. Tijd is van levensbelang. „Hoe later vastgesteld, hoe groter de kans op permanente weefsel schade, orgaanuitval of de dood”, zegt hoogleraar Peter Pickkers. „Elk uur kost enkele procenten overleefkans.” De internist-intensivist in het Radboudumc maakt zich al jaren hard voor meer kennis over de aandoening en richtte daarom vijf jaar terug SepsisNet op, samen met drie anderen. Maar nog steeds overlijden er dus jaarlijks duizenden Nederlanders aan. Pickkers schat dat 25 procent daarvan te voorkomen zou zijn.

Afscheid

Dat is ook de reden dat Angélique uit Zuid-Scharwoude haar verhaal met deze krant deelt. „Zodat ande-

ren niet overkomt wat ik heb moeten doormaken.”

Twee keer stond haar familie aan haar ziekenhuisbed. Om afscheid te nemen. Ze was er zo slecht aan toe dat artsen vreesden voor haar leven.

Het begint tijdens het jaarlijkse boottochtje met haar man naar Purmerend, twee jaar geleden. „Ik kreeg ineens ontzettende buikpijn met koorts. Vóór onze ligplaats was een huisarts gevestigd. Maar daar werd ik weggestuurd, omdat ik niet in de regio woonde.”

Ze belt de vriend van haar dochter, die haar naar het Dijklander Ziekenhuis in Purmerend brengt. Ze brengt de nacht door op de locatie in Hoorn. „De volgende ochtend stuurde de dokter me naar huis met een zakje laxeremiddel, terwijl de verpleging mijn bloeddruk te laag vond.”

Doodziek

Eenmaal thuis wordt ze doodziek. „De buurman trof me in zo'n verwarde staat aan dat hij dacht dat het al bijna afgelopen was met me.” De ingeseinde huisartsenpost slaat aan en laat haar met loeiende sirenes naar het NWZ-ziekenhuis in Alkmaar vervoeren. „Zodra ik door de deuren van de Eerste Hulp werd gereden, ging ik out.”

Angélique werd zeventien dagen in coma gehouden, omdat ze er zo slecht aan toe was.

FOTO AANGELEVERD

Met spoed wordt ze geopereerd aan haar buik, die vol pus blijkt te zitten. Ze krijgt vervolgens waanbeelden door een delier en haar ontstekingswaarden gieren omhoog. Haar toestand is zo penibel dat ze haar in coma brengen. De angst is dat ook haar hart en brein zijn aangetast, dat blijkt gelukkig niet zo te zijn. Na zeventien dagen coma wordt ze acht kilo lichter wakker. Ze is zo verzwakt dat een appje sturen al te veel kracht kost.

Wereldwijd

Volgens de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) veroorzaakt sepsis 20 procent van de doden wereldwijd. Het is met 50 miljoen ziektegevallen, waarvan 11 miljoen doden, een van de meest voorkomende doodsoorzaken ter wereld. Het is ook de dodelijkste aandoening op de Nederlandse IC's: circa 35 procent van de sepsispatiënten overlijdt en het is de belangrijkste veroorzaker van ziekenhuisoverlijdens, zegt Pickkers.

Hoe kan het dan toch dat sepsis zo relatief onbekend is? Pickkers: „Dat heeft twee belangrijke oorzaken. Eén: het overlijden gebeurt vaak binnen enkele dagen of weken. Anders dan bij bijvoorbeeld borstkanker, waar iemand tien jaar mee kan doorlopen, dan is er veel meer kans dat erover wordt gepraat. Daarnaast is het een heterogeen ziektebeeld; er zijn heel veel uitingsvormen. Het kan al beginnen met een longontsteking of een steenpuist. Het is daarom soms ook een moeilijk te herkennen ziektebeeld. En van gynaecologie tot urologie; elke specialisme krijgt ermee te maken, daardoor is de kennis versnipperd.”

Er is geen labtest die kan uitwijzen of iemand sepsis heeft. Wel is er een duidelijke definitie. Eén: de patiënt moet een infectie hebben opgelopen. Twee: het immuunsysteem is zo uit de bocht gevlogen dat andere organen gaan disfunctioneren. Drie: die orgaanfunctie moet levensbedreigend zijn - een kleine ontstekingsreactie is dus nog geen sepsis. Slechts een op de vijf Nederlanders weet wat sepsis betekent. De hoogste tijd voor een publiciteitscampagne én een landelijk actieplan, vindt Idelette Nutma, ervaringsdeskundige en oud-verpleegkundige, die kennis- en lotgenotenplatform 'Sepsis en daarna' opzette. „In Engeland en België bijvoorbeeld gebeurt er al veel meer.”

In België heeft de documentaire 'Kwaad bloed' vorig jaar zoveel losgemaakt dat experts in opdracht van volksgezondheidsminister Frank Vandenbroucke een nationaal actieplan schreven, gericht op onder meer